

Săpăturile arheologice din aşezările neoliticului timpuriu de la Grădinile, jud. Olt

M. NICA, AURELIA MINCĂ

La săpăturile arheologice începute în aşezarea de la „Islaz” de către Muzeul Olteniei, încă din anul 1977, s-a alăturat, începînd cu vara anului 1980, şi Muzeul de Istorie din Slatina, care efectuează cercetări în partea de est a aceleiaşi aşezări.

În 1981 Muzeul Olteniei a continuat săpăturile în partea de vest a aşezării, prin trasarea a încă două secţiuni — S IV şi S V, lungi de 40 m şi late de cîte 3 m fiecare —, în imediata apropiere a secţiunii nr. 1. Au fost identificate şapte complexe arheologice: două locuinţe neolitice, patru gropi menajere şi un bordei prefeudal (secolul al X-lea).

Locuinţa nr. 4, împreună cu groapa menajeră nr. 13, ne-a oferit cele mai clare situaţii stratigrafice. Ambele complexe arheologice erau suprapuse de aglomerări de cioburi, vase şi pietre, de culoare cenuşie, specifice nivelului II.

Între carourile 9 şi 14, în ambele secţiuni, s-a conturat, prin răzuire, după îndepărtarea stratului de locuire cu bogate urme ale nivelului II, o suprafaţă murdară, de dimensiuni mari (pînă la 10 m diametru). Locuinţa nr. 4 se adîncea cu 0,20—0,40 m faţă de nivelul de călcare antic. Podina este mai ridicată şi mai netedă în centrul locuinţei. Orientată est-vest, locuinţa se lărgea spre est şi se îngusta spre vest, acolo unde va fi fost intrarea, pe care însă nu am putut-o delimita din motive obiective.

Cele mai multe fragmente ceramice, destul de puţine faţă de alte complexe arheologice, oase şi mai cu seamă cărbune şi fragmente mici de chirpic s-au putut recolta spre latura de sud, acolo unde ea se curbează spre înafară şi se adînceşte, faţă de podină, cu 0,15 m. Spre latura de nord a aceleiaşi locuinţe, am avut şansa, puţin obişnuită, să descoperim, la —0,65 m faţă de nivelul actual, un vâscior de lemn, foarte bine conservat (fig. 2/1). Este a patra piesă neolitică de lemn, descoperită pînă în prezent, în aşezarea de la „Islaz”.

Puţinătatea materialului arheologic descoperit într-un complex atît de mare este o dovadă în plus că respectivul complex a aparţinut unei locuinţe neolitice, puţin adîncite în pămînt.

Majoritatea fragmentelor ceramice culese de pe podina locuinţei provin de la vase de dimensiuni mici, de formă sferică sau emisferică (fig. 1/1—8; 2/1, 4—7). Ele sînt frumos lustruite şi pictate monocrom, de culoare roşie-brună. Cîteva frag-

mente pictate cu motive liniare însoţite de buline sau puncte ovale, arcuri combinate cu motivul în formă de ciucure de culoare albă pe fond roşu, provin de asemenea de la vase de dimensiuni mici. (fig. 2/4, 5, 7). Un fragment ceramic ornamentat pe partea interioară cu buline albe înşirate pe o linie tot de culoare albă pe fond roşu-brun, puternic lustruit (fig. 2/7), constituie încă o dovadă că materialul arheologic descoperit în locuinţa nr. 4 corespunde cronologic fazei Amzabegovo 1 c. Material asemănător a fost găsit în gropile menajere nr. 6, 7, 13.

Între carourile 17 şi 18 ale secţiunii 5 a apărut, a 0,60 m adîncime faţă de nivelul actual, o aglomerare de cioburi, puţine oase, pietre arse, fragmente mici de rîşniţe, unelte de silex, două vase mari de provizii *in situ*, o măsuţă de cult şi mai multe vase întregibile, care au aparţinut unei locuinţe a nivelului II, pe care noi am notat-o, în continuare, cu cifra 5. Resturile acestora se aflau la acelaşi nivel, pe un strat de pămînt negru cenuşiu, gros de 0,15—0,20 m faţă de stratul nelocuit. Vatra locuinţei, cu diametrul de 0,90 m, era situată spre peretele de est, cu 0,20 m mai sus de solul nelocuit. În apropierea vetrei se mai aflau un vas mare de provizii şi o rîşniţă. Vatra a fost amenajată pe un pat de pietricele, lucru obişnuit în epoca neolitică. Spre centrul locuinţei s-au găsit nuclee de silex împreună cu aşchiile şi lamele desprinse în urma confecţionării uneltelor. Stratigrafic, cit şi după aspectul ceramicii descoperite, locuinţa nr. 5 aparţine nivelului II. Este a doua locuinţă de suprafaţă, descoperită, pînă în prezent, în nivelul II din aşezarea de la Islaz, cu dimensiunea de 7 m. Ea este deosebit de importantă atît prin bogăţia inventarului descoperit dar, mai cu seamă, prin felul de dispunere al acestuia, în interiorul locuinţei. În apropierea aceleiaşi locuinţe, s-a identificat un mic complex alcătuit dintr-un corn mare de bour şi cîteva fragmente ceramice pictate, provenite de la o cupă, cu gura larg deschisă. Complexul se afla situat pe un strat de pămînt de culoare neagră cenuşie, gros de 0,20 m faţă de solul nelocuit. Stratigrafic, cit şi după motivele de culoare albă pictată în „solid style” pe fond cărămiziu, respectivul complex aparţine nivelului II. Dispunerea motivelor în trepte ne aminteşte de stilul specific culturii Sesklo din Thesalia. Un fragment asemănător, pictat cu

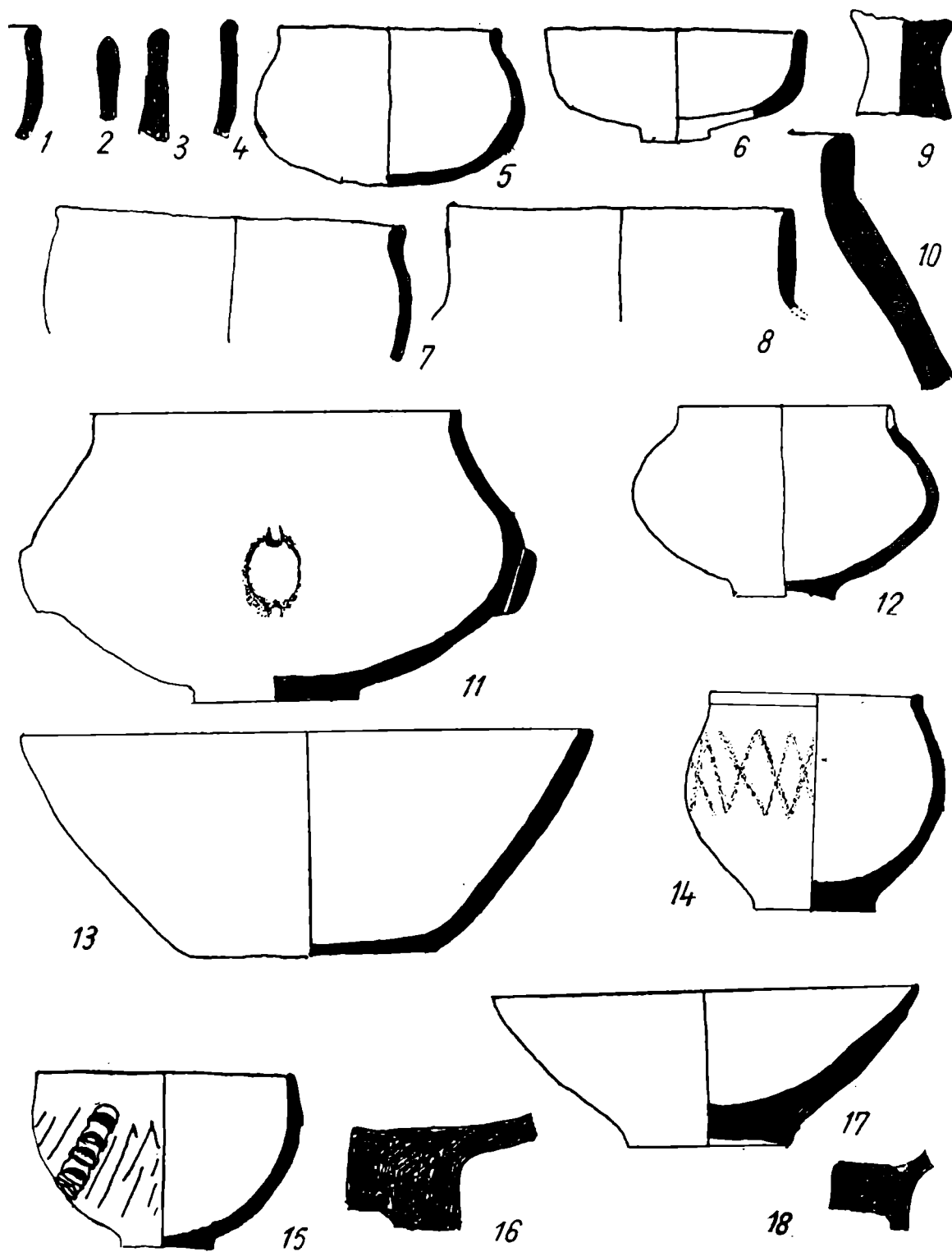

Fig. 1. Grădinile — „Islaz”. 1–8 ceramică din nivelul I; 11–13 ceramică din nivelul II; 9–10, 14–18 ceramică din nivelul III.

Fig. 1. Grădinile — „Islaz”. 1–8 céramique du niveau I; 11–13 céramique du niveau III; 9–10, 14–18 céramique du niveau III.

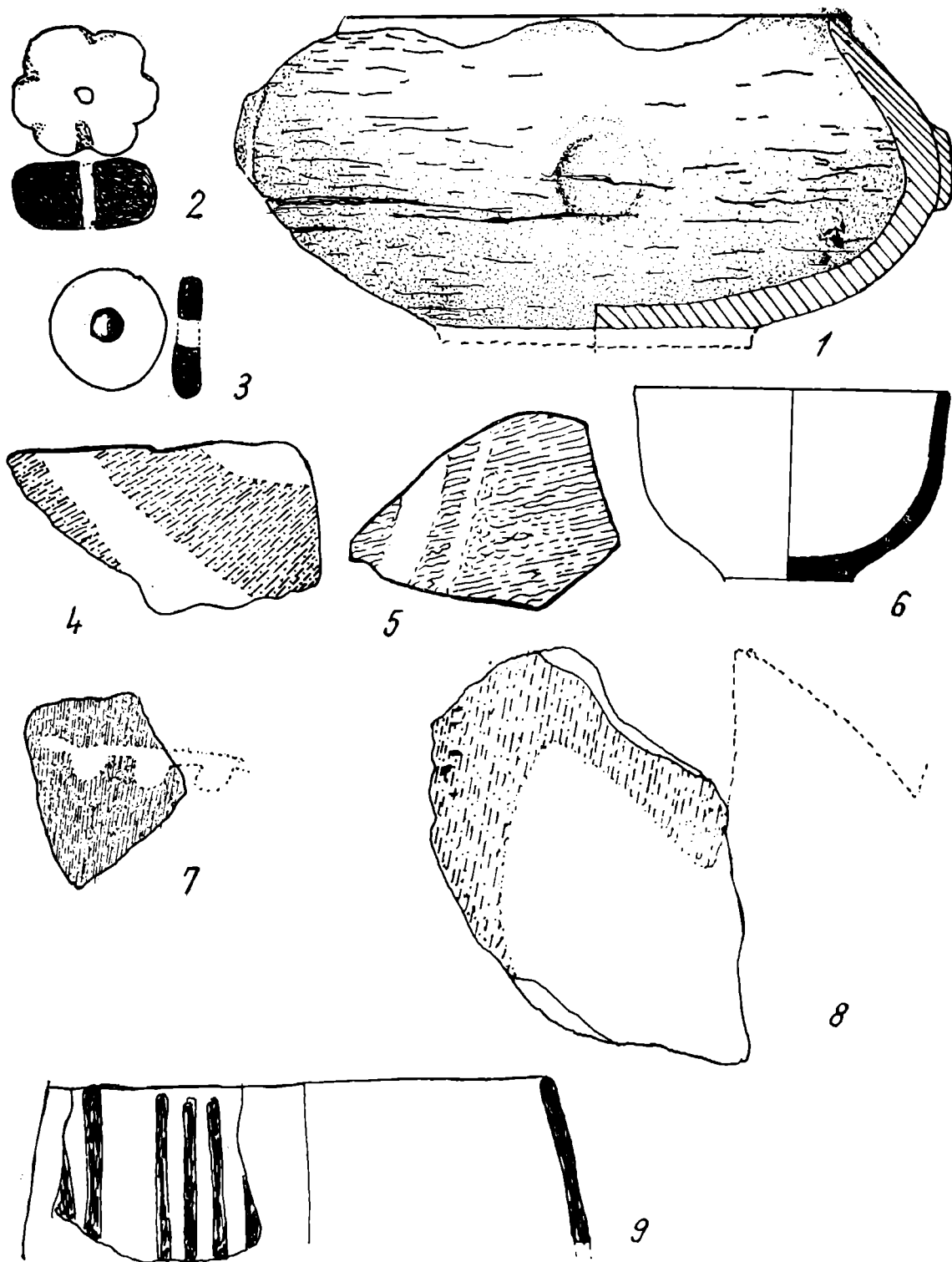

Fig. 2. Grădinile — „Islaz”. 1 vas de lemn din nivelul I; 2—3 fusairole din nivelul II; 4—7 ceramică pictată din nivelul I; 8 fragment ceramic pictat cu roșu-brun pe fond alb (stil Sesklo); 9 ceramică din nivelul III.

Fig. 2. Grădinile — „Islaz”. 1 vase en bois du niveau I; 2—3 fusairoles du niveau II; 4—7 céramique peinte du niveau I; 8 fragment céramique peint en rouge-brun à fond blanc (style Sesklo); 9 céramique du niveau III.

aceleași motive de triunghiuri de culoare roșie pe fond alb (fig. 2/8), a fost găsit imediat sub vatra locuinței nr. 5.

Dintre gropile menajere, groapa nr. 1 ne-a oferit cel mai bogat material arheologic. Descoperirea a două toarte de vase în acest complex pune în discuție noi probleme de cronologie a neoliticului timpuriu, din această parte a Olteniei.

Situații arheologice la fel de bogate au fost surprinse în partea de est a așezării, unde săpăturile, efectuate în colaborare cu Muzeul din Slatina, au dat la iveală două complexe arheologice foarte caracteristice pentru nivelurile II și III. Astfel, în caseta nr. 13 a secțiunii 3, a fost descoperită o groapă curbo-liniară, cu material ceramic (fig. 1/10—14) specific fazei Starčevo II a, asemănător cu cel descoperit în complexele nivelului I de la „Haltă”-Cîrcea”.

În caseta nr. 14 a secțiunii VI, s-a identificat o aglomerare de cioburi (fig. 1/9, 15—18), oase și unelte de piatră, care au aparținut, probabil, unei locuințe de suprafață a nivelului 3. Complexul nu a fost dezvelit în întregime. Ceramica, pictată cu motive liniare de culoare neagră pe fond roșu, (fig. 2/9) este specifică fazei Starčevo II b.

Cu fiecare campanie arheologică efectuată în așezarea de la „Izlaz-Grădinile” patrimoniul muzeal se îmbogățește cu numeroase materiale arheo-

logice între care unele unicate, cum ar fi obiectele de lemn descoperite în vara anului trecut.

O dată cu numeroasele date oferite de noile săpături de la Grădinile, arheologii reușesc să rezolve numeroasele probleme legate de originea și evoluția neoliticului timpuriu din această parte a țării.

Astfel, ceramica pictată, descoperită pînă în prezent la Grădinile, pune din nou în discuție problema cronologiei neoliticului timpuriu din țara noastră.

L'ÉTABLISSEMENT NÉOLITHIQUE DE GRĂDINILE-„ISLAZ”

RÉSUMÉ

Les fouilles de l'établissement de néolithique ancien de Grădinile — „Izlaz” ont mis en évidence sept complexes archéologiques: deux habitations néolithiques, quatre fosses ménagères contenant de la céramique du premier et deuxième niveau et une hutte féodale (X-ième siècle).

L'habitation néolithique nr. 4 (10 m. en diamètre) appartenant au premier niveau, contenait de la céramique spécifique à la phase Anzabegovo et était superposée par une agglomération de tessons du deuxième niveau (la phase Starčevo II b).

L'habitation n. 5, de surface (7 cm. en diamètre) appartient à la phase Starčevo II b.